

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งที่เปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการตีความในมาตรา ๑๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ๑๐๒๗๐/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๐๔ ความว่า กระทรวงเศรษฐกิจได้รับข้อหารือจากกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับการตีความมาตรา ๑๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า ในการประชุมใหญ่ของบริษัทพิทักษ์สามัคคี จำกัด (อยู่ในความอุปการะของกรมตำรวจและกรมนี้ถือหุ้นใหญ่อยู่) เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๔ ได้มีปัญหาโต้แย้งในที่ประชุมว่า การรับมอบฉันทะมาออกเสียงเลือกตนเองเป็นกรรมการจะกระทำได้อหรือไม่ ผู้ถือหุ้นพวกหนึ่งเห็นว่าย่อมทำได้ เพราะมาตรา ๑๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ห้ามไว้แต่เพียงว่า ตนเองจะออกเสียงลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการไม่ได้เท่านั้น เมื่อตนเองรับมอบฉันทะจากผู้อื่น จึงเป็นการใช้สิทธิของผู้อื่นออกเสียงลงคะแนนเลือกตนเองได้ ส่วนผู้ถือหุ้นอีกพวกหนึ่งเห็นว่าย่อมทำไม่ได้ เพราะตามมาตรา ๑๑๔๕ ดังกล่าวมีบัญญัติว่า แม้ตนเองก็ห้ามออกเสียงเลือกตนเองอยู่แล้วยังไปเที่ยวรับมอบฉันทะจากผู้อื่นมาออกเสียงเพื่อตนเองก็ยิ่งต้องห้ามใหญ่ กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาปัญหาของที่ประชุมใหญ่บริษัทพิทักษ์สามัคคี จำกัด แล้วเห็นว่า เป็นปัญหาที่สมควรจะให้กระทรวงเศรษฐกิจซึ่งเป็นผู้รักษาการและควบคุมอยู่โดยตรงพิจารณาก่อน

กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยแล้วมีความเห็นว่า การรับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นคนอื่นมาออกเสียงเลือกตนเองเป็นกรรมการนั้น เป็นการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้นคนอื่นในฐานะ “ผู้รับมอบฉันทะ” (มิได้อยู่ในฐานะ “ผู้ถือหุ้น” เอง) ไม่ตกอยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๔๕ แต่โดยที่เป็นปัญหากฎหมายและเพื่ออนุวัติ-ตามความประสงค์ของกระทรวงมหาดไทย จึงใคร่ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาตีความเพื่อความแน่ชัดยิ่งขึ้น

อนึ่ง เกี่ยวกับความในมาตรา ๑๑๔๕ นี้ในส่วนที่กล่าวว่า “...มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ...” นั้น กระทรวงเศรษฐกิจก็ใคร่ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาวินิจฉัยไว้เสียในโอกาสนี้ด้วยว่า การลงมติในเรื่องเลือกตั้งกรรมการบริษัทจะถือว่าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นการมีส่วนร่วมได้เสียเป็นพิเศษในดินนั้นหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาที่กระทรวงเศรษฐกิจหารือมีอยู่ว่า (ก) การรับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นคนอื่นมาออกเสียงลงคะแนนเพื่อเลือกตนเองเป็นกรรมการนั้น จะเป็นการชอบด้วยมาตรา

๑๑๘๕^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ และ (ข) ผู้ถือหุ้นซึ่งได้รับการเสนอชื่อให้เป็นกรรมการจะเป็นผู้ถือหุ้นซึ่งมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษตามนัยมาตรา ๑๑๘๕ หรือไม่

๒. ในเบื้องต้นคณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอให้ระลึกว่า การเลือกกรรมการบริษัทนั้นเป็นปกติระของการดำเนินงานบริษัท ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ผู้ถือหุ้นมีส่วนได้เสียที่จะเลือกหรือถูกเลือกเป็นกรรมการได้ การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๘๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้อใดออกเสียงลงคะแนนในข้อนั้น นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ คำว่า “มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ” ในมาตรา ๑๑๘๕ หมายถึงกรณีที่ตัวเองมีส่วนได้เสียโดยเฉพาะเป็นพิเศษ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับการมีส่วนได้เสียทั่ว ๆ ไป และกรณีใดจะถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป เช่น การออกเสียงลงคะแนนให้บริษัทซื้อที่ดินของตนเองย่อมถือว่าเป็นกรณีที่มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ

๓. สำหรับปัญหาที่กระทรวงเศรษฐกิจหารือมานั้น คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่

(ก) สำหรับการรับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นคนอื่นมาออกเสียงลงคะแนนนั้นมิใช่เป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นลงคะแนนออกเสียงของตนเองตามนัยมาตรา ๑๑๘๕ เมื่อเป็นการลงคะแนนออกเสียงแทนผู้มอบฉันทะ กรณีจึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๑๘๕

(ข) สำหรับการออกเสียงลงคะแนนให้ตัวเองเป็นกรรมการ หรือการได้รับเสนอชื่อให้เป็นกรรมการนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่เป็นการใช้สิทธิหรือได้รับสิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้นตามวิธีดำเนินการของบริษัท ในกรณีนี้ผู้ถือหุ้นจึงเป็นแต่เพียงผู้มีส่วนได้เสียทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียเป็นพิเศษ กรณีจึงไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๘๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๐๔

^๑ มาตรา ๑๑๘๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้อใด ซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ทานห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น ส่งพร้อมหนังสือที่ ๕๗๘๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๔